



Agricultural  
Development  
Denmark  
Asia

# NEWS & VIEWS

Nr. 40 · November 2020



# Igangværende ADDA projekter

ADDA arbejder løbende hvert år med at søge midler til nye projekter – især hos Danida, danske CISU, EU og andre offentlige donorer. Endvidere har vi øget indsatsen for at få private fonde som donorer til at støtte ADDA's projekter- senest med en donation fra Holkegaardfonden.

Nedenstående oversigt viser igangværende projekter, samt finansieringskilde. I de fleste projekter inkluderer budgettet ca. 5-10 % egenfinansiering, der dækkes af ADDA selv og partnere i SYD.

## Nyt om projekter i 2020

I 2020 har vi afsluttet EASY-projektet (Empowering Agricultural Cooperatives and Civil Society Development in Siem Riep) og ASCO-projektet (Empowering Agricultural Cooperatives and Civil Society in Oddar Meanchey)

Midt på sommeren startede det nye EAC-projekt i Cambodia, som er en fortsættelse af arbejdet i Siem Reap og Oddar Meanchey provinser med opbygning og kapacitetsopbygning i andelsforeninger. Endvidere har vi startet nyt projekt i Myanmar- et nyt projektland for ADDA. Se omtalen af det nye projekt i bladet.

ADDA's igangværende projekter	Projektperiode	Land	Budget, ca. i DKK, og finansieringskilde
AMDT. Linking small-scale farmers to the international market for organic Sunflower	01.2018 – 12.2020	Tanzania	11.375.000 kr. AMDT
VOF Strengthening the Voice and Capacity of Vulnerable Ethnic Minority Farmers in Climate Resilience in Northwest Vietnam	01.2019 – 12.2021	Vietnam	4.000.000 kr. CISU
EAC: Empowering Agricultural Cooperatives and Civil Society in Siem Reap and Odder Meanchey	06.2020 – 06.2022	Cambodia	4.500.000 kr. CISU
Støtte til forbedrede levevilkår for småbønder i Myanmar gennem økologisk landbrug	05.2020 – 09.2021	Myanmar	1.490.000 kr. Holkegaard Fonden

Kilde: Adda

News & Views udsendes til ADDA's medlemmer to gange om året. Tidligere numre kan ses på ADDA's hjemmeside.

Redaktør af News & Views nr. 40:  
Povl Nørgaard, [povl@povlnorgaard.dk](mailto:povl@povlnorgaard.dk)  
Mob. 31720145 – ring blot ved spørgsmål



ADDAs adresse:  
ADDA  
Carit Etlars Vej 6  
1814 Frederiksberg  
Mail: [adda@adda.dk](mailto:adda@adda.dk)  
[www.adda.dk](http://www.adda.dk)

Tryk: Kolind Bogtrykkeri I/S

# Vi er de ændringer, vi søger

## LEDER

Af Søren Thorndal Jørgensen,  
formand for ADDA

Vi er som samfund midt i en brydningstid, der udfordrer vores grundlæggende forståelser af et moderne trygt samfund. Udfaldet på den anden side er langt fra klart for os, men en ting er sikkert - intet bliver som det var før. Vi ved, at såvel Covid-19 som klimaforandringer kræver hurtige handlinger, der vil føre til grundlæggende ændringer i vores måde at leve på. Men det sætter os alle i et dilemma: Skal vi afvente vores skæbne til nogen beslutter noget for os eller skal vi tage livtag med vores egen adfærd og fremme fælles udvikling?

Vores dilemma afspejler, at vi har en overdreven tro på, at samfundet fikser tingene for os. Vi glemmer, at vi ER samfundet og at grundlæggende forandringer skal komme nedfra. Derfor skal vi inde i os selv finde de forandringer, som søges. Selv om det politiske systems kommunikation burde være et spejl af samfundets debat, så er det desværre blevet et "spil for galleriet". Så vi kan ikke nøjes med at afvente, at nogen gør noget.

Til at skabe forandring kan vi ikke nøjes med som samfund at investere de ekstra midler, skabt af samfundets generelle vækst. Det er ellers oftest det der sker, for politikere er dårlige til at planlægge og prioritere mellem de mange interesser. Det forhold er for øvrigt en af grundene til, at økonomisk vækst altid er bydende nødvendig for politikerne.

### Vores støtte til ulande mindskes gradvist

For det er nærmest utænkeligt, at tage noget fra et område og bruge på et andet – altså lige på nær ulandsområdet. Vores samfundsbidrag til ulandsområdet er med tiden blevet mere og mere tyndbenet. Og lige pludselig er de tilhørende beslutningsprocesser jo ganske "agile", for nu at bruge et

af de smarte udtryk, som staten svømmer rundt i. Vi frygter det går i den retning, at midlerne til ulande på en eller anden smart måde bliver inkluderet i forsvarsudgifterne – en udvikling vi ser som en ganske smagløs forklædning af god vilje. Rødhætte har ikke levet forgæves og ulven er ankommet og er særdeles sulten.

I verdens fattige landområder kommer der ikke en socialrådgiver forbi og laver en personlig helhedsplan for det menneske, som af forskellige årsager er gledet ud at et arbejdssystem. Her er op til den enkelte at tage vare på sig selv – selvom udfordringen som fattig bonde jo er noget større end dem vi kender til i vores samfund. Det er den befolkningsgruppe, som ADDA har fokus på med vores enkle, men stærkt lokalforankrede projekter. Og det har vi gjort med succes.

Det er her værd at bemærke, at udvikling af moderne landbrugsdrift i Danmark også begyndte lokalt. Det startede ikke med et cirkulære fra staten, men via initiativer fra et

stolt folkefærd, landmænd, som ville forandringen og turde stå sammen om at løse de svære dagsordener. Det er her vi skal minde os selv om, at ADDA selv med mindre men målrettede projekter hver dag gør en kæmpe forskel for rigtig mange fattige mennesker – oftest for folk, der er marginaliseret socialt eller lever isoleret afsondret i afsides egne af et land.

Derfor er ADDA's renommé med tiden blevet kæmpe stort, både i Vietnam og Cambodia – og bliver det også i Tanzania og Myanmar. Det er dog ikke et mål i sig selv at være kendt. Men det gode renommé fortæller os, at vi rammer rigtigt med ADDA's indsats til at mindske fattigdom, sygdom og sult på en bæredygtig måde for den fattige landbefolkning. Forandringen er ikke kommet ved at vente på at andre har taget teten. Vi har aktivt søgt den.

Du kan give dit bidrag aktivt til forandring for den fattige landbefolkning med en donation til ADDA's Årsindsamling 2020.





# Udviklingsbistand – småt er godt

Skribent: Ole Lønsmann Poulsen, Holte

Den tysk-engelske økonom E.F. Schumacher udgav i 1973 bogen: "Small is beautiful". Hans budskab i relation til udviklingslande var, at udviklingen burde være landsby orienteret. Eller sagt på en anden måde skulle være direkte – og ikke indirekte - fattigdomsorienteret

Schumacher erkendte samtidigt, at udviklingslandene har behov for en moderne sektor, men rejser spørgsmålet om udvikling af den moderne sektor formår at inddrage hele befolkningen indenfor en rimelig tids-horisont. Selvom Schumacher ikke går ind

i en debat om nedsivningsteorien (the trickle down effect), så er det reelt den han anfægter.

Efter min mening har Schumacher kun delvis ret. Det giver ikke den store mening at private kapitaloverførsler til udviklingslandene skal være landsby fokuseret. Var det et krav, så ville de private overførsler blive meget mindre end de er i dag. Og udviklingslandene har helt klart behov for private kapitaloverførsler til f.eks. at udbygge infrastrukturen og til at udvikle den private sektor, herunder eksport orienterede virksomheder.

## Bistand fra mange aktører

Spørgsmålet om hvilken strategi der skal følges i forhold til udviklingslandene, afhænger således af hvilke aktører, der er tale om. Er det overførsler fra den private sektor i de vestlige lande? Er det overførsler fra de store internationale finansieringsinstitutter (f.eks. Verdensbanken og de regionale udviklingsbanker)? Er det statslig udviklingsbistand? Eller er det bistand fra frivilligorganisationer som ADDA? Alle har en vigtig rolle at spille i udviklingen af en mere retfærdig verden. Men det er ikke nødvendigvis den samme rolle.

◀ *Ris vejes ud til låns til et medlem af risbanken i Cambodia – eksempel på et kooperativ.*

Den statslige danske udviklingsbistand består som det vil vides af en multilateral bistand, som ydes gennem danske bidrag til de multilaterale institutioner som f.eks. FN og udviklingsbankerne og en bilateral bistand, som ydes direkte eller gennem danske frivilligorganisationer (NGO'er). De samlede globale multilaterale overførsler (fra f.eks. udviklingsbankerne) har en størrelsesorden hvor det er naturligt, at man inddrager og søger at påvirke de enkelte landes makro politik (både økonomisk og socialt) i en hensigtsmæssig retning.

### Den bilaterale bistand

Det samme er ikke nødvendigvis tilfældet med den danske bilaterale udviklingsbistand. Dertil er den for lille. Og udviklingslandene ville næppe være tjent med om alle bilaterale donorlande stillede forskellige – og muligvis modstridende - krav til de enkelte landes overordnede politik.

Strategien for den danske bilaterale bistand har gennemgået en del forandringer gennem årene. Oprindeligt var bistanden helt overvejende projektorienteret og i god tråd med Schumachers filosofi. Efterfølgende blev den præget af skiftende tendenser, med nøgleord som ejerskab, konditionalitet, programstøtte, sektorstøtte, budgetstøtte, god regeringsførelse osv.

Der kan fremføres gode argumenter for alle disse skiftende fokuspunkter. Men det grundlæggende spørgsmål er, om vi ikke er blevet alt for ambitiøse i vores overordnede målsætninger for den bilaterale bistand. Eller om vi med andre ord har bevæget os for langt væk fra ”small is beautiful”.

### Bistandens fattigdomsfokus

I mange år var grundsætningen, at vi med den statslige bistand skulle yde bistand til

fattige mennesker i de fattige lande. Det er en grundsætning, jeg tror det er vigtigt at holde fast i. Det betyder ikke, at der i udviklingslandene ikke skal bygges kraftværker, motorveje og lufthavne. Eller at der ikke skal udvikles overordnede nationale strategier for landbrug, sundhed og uddannelse. Det skal der. Men det skal nok ikke være vores opgave.

Igennem de senere år er der globalt sket betydelige fremskridt i bestræbelserne på at reducere den absolutte fattigdom. Nedsivningsteorien har givetvis været medvirkende dertil. Men det ændrer ikke ved det forhold, at der fortsat er millioner af mennesker, der lever under helt uanstændige vilkår. Og de kan ikke alle sammen vente på at nedsivningen når frem til dem.

Dette burde føre til at den danske statslige bilaterale bistand – uanset at denne med rette har internationalt ry for at være en god og effektiv bistand - i endnu højere grad fokusere på bistand til ”fattige mennesker i de fattige lande” og samtidigt opgav nogle af de store overordnede ambitioner, uanset at disse (f.eks. god regeringsførelse) isoleret set giver god mening.

### De små indsatsers styrke

Der er mange gode eksempler på at ”small is beautiful”. Og mange muligheder, som f.eks. brøndboringsprojekter, primære sundhedsklinikker, landsbyskoler, biveje og mikrofianciering. Direkte bistand til den direkte tilsigtede målgruppe. Og hele tiden med en klar erkendelse af, at vi ikke kan alt det, der er behov for og alt det vi gerne ville kunne.

Udviklingsbistand behøver ikke at være voldsomt kompliceret eller sofistikeret. Der har nok været en tendens til, at vi i de enkelte aktiviteter samtidigt har søgt at tilgode en lang række forskellige og helt klart prisværdige hensyn (miljø, arbejdsmiljø, kønsligestilling osv.) med den virkning, at hovedformålet med den konkrete indsats i

et vist omfang er blevet svækket. Også her burde man overveje at sænke ambitionerne og med et klart hovedformål blot sikre sig, at der ikke var uacceptable negative konsekvenser på andre vigtige områder.

Bistand til de fattigste i de fattige områder kræver næsten undtagelsesfrit gode lokale samarbejdspartnere. Det vil ofte være lokale frivilligorganisationer og her vil danske frivilligorganisationer ofte have gode forudsætninger for at identificere og bistå sådanne partnere.

### Frivillige organisationers rolle

Oprindeligt betragtedes frivilligorganisationernes vigtigste rolle som værende den, at de skulle medvirke til at forankre den folkelige opbakning til udviklingsbistanden og øge information og kendskab til forholdene i udviklingslandene. Det er fortsat en værdifuld rolle, men det er den operative rolle også. Der hvor jeg tror, at frivilligorganisationerne kan gøre en særlig indsats er netop den at udvikle eller videreudvikle kontakten til og samarbejdet med lokale aktører i de helt fattige områder i udviklingslandene. Og meget gerne sammen med disse at planlægge og forestå konkrete projekter, hvis formål er her og nu at forbedre levevilkårene for de - også relativt set - dårligst stillede. Enten med statslige midler, indsamlede midler eller med en kombination deraf.

Det er klart at kravene til frivilligorganisationerne rækker længere end empati og god vilje. Men at frivilligorganisationerne kan spille en vigtig rolle i udviklingslandene, kan der næppe være tvivl om. Og mange frivilligorganisationer gør det sandelig også med et meget stort engagement og med en indsats - der virkelig gør en forskel for de fattige mennesker, der er målet for indsatsen.

Ole Lønsmann Poulsen - tidligere ambassadør i en række lande og chef for Danida – en meget central person i dansk udviklingspolitik



# Nyt økologisk landbrugsprojekt for den etniske gruppe Pa-O i Myanmar

Af Luca Nichetti, projektleder  
(oversat fra engelsk)

Forbedring af levevilkårene for den etniske gruppe Pa-O er målet for det nye projekt, som ADDA hen over sommeren har sat i gang i Myanmar i et samarbejde med Myanmar Institute for Integrated Development (MIID) og Parami Development Network (PDN)

Projektet er lokaliseret i området nær byerne Hsihseng og Hopong, i det sydlige Shan State - et kuperet plateau på østsiden af den kendte Inlay sø. Sammen med området omkring byen Pinalung udgør det en Pa-O selvadministrerede zone (SAZ).

Den er etableret under 2008-forfatningen og trådte i kraft i 2011. Pa-O SAZ fungerer på samme niveau som delstater og regioner og dets valgte ledende organ oprettholder udøvende- og lovgivende magt, hvor PDN er udviklingssektionen. Området har en befolkning på ca. 425.000 indbyggere, hvoraf 88% bor i landdistrikter.

Projektets målgruppe - den etniske gruppe Pa-O, er den største af områdets minoritetsgrupper, som også omfatter Bamar, Shan, Intha, Danu, Lisu og Taungyoe.

## Gode vilkår for landbrug i området

Landbrug er områdets vigtigste levevej. God jord, ensartede nedbørsmængder og et køligt tropisk klima giver gode muligheder for at dyrke et betydeligt udvalg af afgrøder. De økonomisk mest fordelagtige afgrøder er ingefær og gurkemeje og deres andel af arealet er vokset gennem de senere år grundet større afsætningsmuligheder både i Myanmar og på eksportmarkedet. De mest udbredte afgrøder er dog ris og majs, som indgår i befolkningens daglige måltider, samt bruges til dyrefoder. Eventuelt overskud sælges til en lav pris på grænsemarkedet ind til Kina.

◀ *Pa-O kvinder på markedet i deres karakteristiske indigoblå tøj og farverige hovedtørklæder.*

På trods af områdets gunstige vilkår for landbrug, så har det fattigdomsstatus. Indbyggerne i landsbyerne Htam Ae, Ho Yway, Chan Hti, Loi Mon og Thu Kha Loi Ti, hvor projektet gennemføres, lever for omkring 100 \$ om måneden. Det beløb dækker udgifter til en familie på gennemsnitligt 5 medlemmer – ofte indgår også de ældste i familien.

### Bøndernes udfordring

Grunden til områdets fattigdomsstatus er bøndernes manglende adgang til ny viden og landbrugsuddannelse. Deres praksis er båret af traditionelle og fælles forståel-

ser og der foregår mange fejludnyttelser, der bl.a. skyldes mellemhandlernes indflydelse på bønderne. Der anvendes en del kunstgødning og kemikalier af dårlig kvalitet, som spredes uden kendskab til dosering, hvilket har en negativ effekt på jorden og på afgrøderne.

Desuden er markedssystemet underudviklet og der mangler en værdiafregning af afgrøderne efter kvalitet.

Projektet, som er rettet mod målgruppen af Pa-O bønder, er udformet til at imødegå disse udfordringer og rammer ned i et stort behov i de berørte lokalsamfund, i tråd med Myanmar's officielle politik for at understøtte landbrugsudviklingen under Covid-19 pandemien. Håbet er, at man med introduktionen af økologiske dyrkningsprincipper kan fremme brugen af lokalt til-

gængelige ressourcer til at forbedre jordens frugtbarhed, således at udbyttet bliver større og bønderne får øget indkomst.

Projektet sigter desuden mod at etablere en mere stabil værdikæde for de vigtigste afgrøder for herigennem at forbedre bønderne indkomst. Der igangsættes aktiviteter til at forbedre bøndernes viden og dyrkningspraksis via træning i Farmer Field Schools for økologisk produktion, samt aktiviteter til at organisere et stabilt og pålideligt markedssystem, der har fokus på bæredygtighed og kvalitetsproduktion.

Covid-19 har forværret bøndernes situation Covid-19 pandemien har forværret allerede eksisterende udfordringer for bønderne – og skabt endnu større ustabilitet i forsyningerne af gødning m.m. samt bevirket et ustabilt marked for bøndernes produkter.



▲ *Markedsbod. Kvinde og barn med Thanaka barkpasta i ansigtet et særpræg ved Myanmar's kultur.*

I en nylig undersøgelse af International Food Policy Research Institute (IFPRI) er det blevet fremhævet, at „den umiddelbare økonomiske trussel mod landdistrikterne, som COVID-19 udgør, er et sammenbrud af arbejdsmarkedet i landdistrikterne“. Og det konkluderes, at den mest effektive måde at imødegå virkningerne på er: ”At øge bøndernes evne og motivation til at investere i deres landbrugsdrift i den kommende monsun sæson”.

IFPRI anbefaler som det vigtigste, at man forbedrer „tilgængeligheden for input til landbruget til overkommelige priser”.

### Projektets aktiviteter

Det igangsatte ADDA-projekt der sigter mod at etablere stabile værdikæder for hovedafgrøderne gennem øget viden om økologisk dyrkning, samt etablere stabil og pålidelig markeds adgang falder godt i tråd med anbefalingerne i IFPRI-rapporten. Der skal f.eks. etableres et frøbanksystem, så bøndernes får bedre adgang til såsæd af god kvalitet. Og de skal lære at producere organisk gødning ud fra kompost og fiske-aminosyre. Der etableres grupper af landmænd, der kædes sammen i et netværk med detailhandlere og markedsaktører, for at fremme en udvikling af værdikæden, der

har større fokus på salg af højkvalitetsprodukter og afgrøder dyrket økologisk.

Projektets ledelsesteam har fokus på at vælge de bedste løsninger med hensyn til træningsmetode og valg af økologiske standarder og certificeringsmetode (Participatory Guarantee Systems (PGS) og/eller tredjeparts certificering).

Det er planen, i løbet af projektperioden, at træne 150 bønder i at bruge økologiske dyrkningsmetoder og at forbinde de etablerede landmandsgrupper med et potentielt højværdi marked.

### Om projektets deltagere

De udvalgte deltagerne har udvist 100% opbakning til projektaktiviteterne og er ivrige efter at komme i gang med innovative løsninger til at forbedre deres vilkår. De er udvalgt ud fra lister over marginaliserede og fattige husstande i området og der har været fokus på at få balance mellem køn og alder. Træningen af bønderne i økologisk dyrkningsteknik sker via metoden Farmer Field Schools (FFS). Det er en metode, som ADDA med stor succes har brugt ved projekter i andre dele af Sydøstasien og som også er kendt af bønderne, samt af partnerne PDN og MIID, sidstnævnte har mange

års erfaring inden for udvikling af landbrug i Myanmar.

I forbindelse med opstarten af projektet har der været gennemført en såkaldt ”baseline” undersøgelse i projektområdet. Formålet var at indsamle oplysninger om landsbyerne og de udfordringer bønderne i projektet har. Der blev indsamlet data om husholdningsprofiler, typiske dyrkningsmønstre, markedssituationen for input og afsætning af landbrugsprodukter samt økonomiske analyser af indtægtsgenererende aktiviteter relateret til hver husstand og hver afgrøde. Analysen har desuden til formål at skabe grundlag for at belyse effekten af projektet ved dets afslutningen.

### Projektstarten udfordret af Covid-19

Projektet er planlagt, så bønderne vil kunne gøre brug af de lærte teknikker allerede i kommende dyrknings sæson, der starter i februar 2021. Til den tid er landmandsgrupperne organiserede, træningsaktiviteterne er udformet og netværket af markedsaktører, detailhandlere og certificerings processer er startet. Denne planlægning er blevet udført, selv om anden bølge af COVID-19 har påvirket Myanmar hårdt og regeringen har gennemført semi-lockdown foranstaltninger.

Trods de indførte restriktioner, så har projektets folk i marken formået at besøge landsbyerne nogenlunde regelmæssigt og afholde en-til-en-møder med nøglepersoner, for at fortælle om projektet og foretage undersøgelser og registreringer. Der er etableret telefonkontakt med nøglepersoner i projektet og mulighederne for virtuel træning undersøges.

Selv om projektledelsen har været på lang distance af det praktiske arbejde har koordineringen projektledelsen imellem været afgørende for løbende at kunne planlægge og tilpasse projektaktiviteterne til den stadig skiftende Covid-19 situation og for at opretholde effektiviteten og relevansen inden for indførte begrænsninger.



▲ Landsbyen Loi Mon i Hsehing ”Township” - en af de landsbyer der deltager i projektet.



# Stærke fællesskaber i lokalsamfund i Vietnam

Af Arafa Khatib, projektkoordinator, ADDA

Trods Corona – så har det været muligt for ADDA's medarbejdere i Vietnam at holde gang i projektet VOF-projekt - Strengthening the Voice and Capacity of Vulnerable Ethnic Minority Farmers in Climate Resilience in Northwest Vietnam. Med en efterårstemperatur i provinserne Lai Chau og Son La på omkring 20-25 grader, så holder det udbredelsen af Coronavirus mere eller mindre stangen

## Udvikling af lokalsamfund i fællesskab

Projektet har indbygget en særlig aktivitet kaldet for "Small-scale community development projects". Det er mindre udviklingsprojekter, som beboere i landsbyer gennemfører sammen. Det bygger på principperne om gennemsigtighed, deltagelse, ansvarlighed og dermed at forbedre lokale kapacitet til at arbejde sammen.

Det bygger på erfaringer, der viser at mindre lokalsamfund ved primært egne ressourcer kan forbedre deres evne til i fællesskab selv at kunne identificere og løse lokale problemer på en effektiv måde. De skal blot bistås til at organisere sig og kende til regler og retningslinjer til at gennemføre gennemsigtige beslutningsprocesser, samt adgang til information og passende teknisk og økonomisk støtte til selv at realisere indsatserne. Vi ser, at lokalsamfund med denne hjælp kan løse lokale problemer som f.eks. infrastruktur af mindre målestok såsom etablering af vandtanke til rent vand og vandingskanaler m.m.

Og sådanne forbedringer er vigtige for fattigdomsbekæmpelse og kapacitetsopbygning.

I VOF-projektet er det de lokale grupper, Farmer Responsive Groups (FRG) der er tovholdere på de lokale projekter. ADDA og PanNature har i Lai Chau og Son La holdt kursus om, hvordan de kan udvikle grønne projekter. På kurserne er der også grundig undervisning i økonomistyring og udformning af projektforslag.

## På studietur i rismarken

I landsbyen Hop I i Phong Tho distriktet i Lau Chau fik beboerne forleden fint besøg af en delegation med flere beslutningsdygtige myndighedsrepræsentanter bl.a. fra distriktets landbrugsstyrelse. De kom for at se, hvordan man i landsbyen via projektet arbejder med SRI-risdyrkning (System Rice Intensification). Det er en ny metode til at øge udbyttet ved at anvende mindre vand, bruge yngre kimplanter, samt forbedre lugning m.m. Den er samtidig også mere bæredygtig, fordi der bruges væsentligt mindre mængder af pesticider. På feltturen blev delegationen vist rundt på en rismark på 5 hektar. Landsbyens repræsentanter fortalte, at de forventede at høste så meget som 8,5 ton med de nye dyrkningsmetoder sammenlignet med 1,5 ton med den gamle metode. Besøget var lærerigt for myndighederne og de udtrykte interesser for at udbrede metoden og også bistå andre landsbyer i at indarbejde den nye metode, hvor der kan opnås bedre økonomi, samt miljømæssige fordele for fællesskabet.



▲ Delegation på besøg i rismark. Myndighedsrepræsentanter fra distriktets landbrugsstyrelse besøger landsbyen Hop I i Phong Tho distriktet i Lau Chau for at se på landsbyens SRI-risdyrkning.



# Status på Tanzania projektet – kort før afslutningen

Ove Gejl og Bjarne Christensen,  
ADDA projektkoordinatorer

Det 3-årige projekt i Tanzania nærmer sig sin afslutning, men vi håber på en forlængelse i efter 1. januar 2021, for at kompensere for det midlertidige stop på 6 måneder i 2020, hvor AMDT-fonden stoppede alle sine projekter for at undersøge dem for misbrug af midler

Vi kan her nogle måneder før afslutningen af projektet se tilbage på en række positive resultater af vores tiltag, til trods for en række udfordringer både i 2019 og 2020 med at få frigivet midler fra AMDT-fonden. Men vi må også erkende, at der er områder, hvor projektets udfordringer og manglende resultater er koblet direkte til vilkårene i det udviklingskoncept, M4P – (Make the Market work For the Poor), som finansieringen fra AMDT-fonden hviler på. Og her kan vi finde nogle begrundelser for, at det på nogle områder har været svært for os at nå i mål med gode resultater.

## Om M4P udviklingskonceptet

M4P Udviklingskonceptet har en række styrkesider, når det handler om at forstærke udviklingen af eksisterende værdikæder - fra produktionen af en vare over afsætningsledet frem mod slutkunden. I dette projekt skulle ADDA facilitere omlægningen af en værdikæde for solsikke til økologi med fokus på at hjælpe fattige bønder ind i værdikæden. De fire fokusområder var:

- Træning af fattige bønder i økologisk solsikkedyrkning
- Udbrede brugen af forædlede sorter i fremstillingen af såsæd
- Certificere aktørerne i værdikæden til økologi – dvs. bønder, oliemøller og afsætningsledet
- Opbygge kapacitet hos afsætningsaktører til at kunne bringe økologisk dyrket solsikke frem på det internationale marked

I et M4P udviklingskoncept skal udviklingsagenturer som ADDA spille en facilitator-rolle. De skal som en ekstern aktør

forsøge at katalysere aktører i markedssystemet, men de må ikke selv blive en del af det. Det betyder at ADDA ikke selv har stået for træningen af bønderne, men har ladet eksisterende aktører i markedet udføre disse opgaver. Det forhold har vist sig at blive en nøgleudfordring for os.

## De første resultater

Først her i midten af 2020 har vi kunnet se resultatet af vores forskellige indsatser til udvikling af værdikæden siden starten, nemlig at der er kommet økologisk dyrket solsikke frem til markedet. De to tidligere år har udbredt tørke hindret bøndernes dyrkning af afgrøden.

Der var tidligere på året positive vejrmæssige forhold, men vi blev desværre lidt for optimistiske i vores prognoser. Da høsten rigtig kom i gang i juni-juli, blev den faktiske solsikke høst kun mellem 30% til 50% af det forventede. Årsagen var for meget regn i februar/marts. Helt konkret betød det, at 700 småbønder, som vi forventede ville høste ca. 700 tons solsikke, kun høstede

◀ *Bønderne i en landsby holder møde.*

ca. 500 ton. Det positive for bønderne er, at udbud og efterspørgsel ser ud til at virke, da priserne er gået op fra ca. TZS 700/kg til nu ca. TZS 900/kg (DKK 2.45/kg) og endnu mere positivt, at mange af vores bønder har råd til at lagre dele af høsten i forventning om bedre priser i november/december.

### Dele af træningen har virket

Det er en god udvikling, som kan skyldes god effekt af den Post Harvest træning, som ADDA har forestået. Det resultat er fremmet af et meget positivt samarbejde med vores nye partner i projektet Agro-firmaet Pyxus Agricultural Ltd. ADDA og Pyxus har i samarbejde forestået den økologiske træning og certificeringen af bønderne, samt af den solsikkemølle som behandler avlen. Sidste kontrolbesøg var fra 7. – 16. oktober, og vi forventer at både US- og EU-økologiercertifikater er på plads inden december, så afgrøden kan eksporteres.

ADDA har her i september modtaget en officiel henvendelse fra Pyxus om assistance til certificering af 5000+ bønder for 2020-21 sæsonen. Dette skal danne grundlag for en opgradering af Pyxus's økologisolsiksemølle for 3-400.000 USD.

### Bedre såsæd

22 af projektets bønder er blevet certificerede frøavlere fra TOSCI (Tanzania Official Seed Certification Institute) og har produceret Quality Declared Seed. Ved kontrolbesøgene her i efteråret har vi været meget spændt på om disse bønder nu også opbevarede deres høstede såsæd under betryggende forhold, så det kan bruges til såning i november/januar. Med et par få undtagelser ligger såsæden stadig hos disse bønder. Det mener vi er et stort fremskridt og tegner godt for den kommende sæson.

### Uklar effekt af træningen af bønder

Træningen af projektets målgruppe – de fattige bønder, uddelegerede ADDA til to eksisterende organisationer – Tanzania Organic Agricultural Movement (TOAM) og Genesis Agrocomplex Co, Ltd. ADDA's rolle som facilitator var at sikre, at de to organisationer gennemførte træningen for bønderne i en række aftalte landsbyer. Så ADDA stod kun for at organisere træningen af underviserne – (TOT) i det Farmer Field School koncept, som skulle benyttes over for bønderne i de enkelte landsbyer.

Desværre har det vist sig, at træningen ikke er blevet udført alle steder, trods ADDA's første kontrol. Nu hvor ADDA har fået øgede midler til selv af være mere aktiv i markedet i stedet for at udlicitere til lokale aktører, så har vi fået en meget bedre viden om status hos de økologiske småbønder. Bønderne har fortalt os, at den træning og kapacitetsopbygning, som ADDA betalte underleverandører for i 2018-19, desværre ikke altid har været "value for money". Vi må erkende, at vi til tider har betalt for noget, som ikke er blevet udført.

Dette misforhold fremgår også af officielle rapporter fra et uafhængigt revisorfirma i maj-juni. AMDT kræver nu, at ADDA afslutter forretnings samarbejdet med de 2 partnere og at de påviste misbrugte midler bliver tilbagebetalt.

Vi har høstet lidt dyrekøbte erfaring af det forløb. Og vi har lært, at monitorering af udliciterede opgaver skal forbedres og kontrolleres meget bedre, for at vi kan udføre den faciliterende opgave, som ligger i dette udviklingskoncept.

Nu hvor ADDA selv forestår træningen af

bønder i stedet for at udlicitere den, så opnår vi samtidig at vores medarbejdere får et ekstra ansvar, som de sætter meget pris på. Det er for os en vigtig erfaring. Og så får bønderne den træning, så de kan praktisere "farming as a business".

Som noget nyt er der via Community Facilitators distribueret godt træningsmateriale til samtlige småbønder.

### Kompliceret samarbejde med Vantage Organic Food

Det indiske foderfirma – Vantage Organic Food Ltd (VOF) var fra starten en bærende aktør i projektet. De skulle medvirke i certificeringen, stå for at opkøbe solsikken og sørge for at solsikkenskræen – restproduktet efter oliepresningen blev fragtet ud af landet til det internationale marked som økologisk og dermed til en noget højere pris.

Samarbejdet med VOF har desværre ikke udviklet sig gunstigt. Indtil nu har VOF ikke købt 1 kg solsikkefrø, så de opfylder slet ikke deres del af den underskrevne aftale mellem VOF og ADDA.

ADDA arbejder stadig med VOF for en økologi re-certificering af 5000+ solsikke småbønder i håbet om at de påtager sig de aftalte opgaver.



▲ *Høstet solsikkefrø lufttørres hos en bonde i Kibaigwe i det central Tanzania.*

# ADDA ÅRSINDSAMLING 2020

*Giv en gave og støt landbefolkninger  
i Cambodia og Vietnam*



*Familierne og selvhjælpsgrupperne har stort behov for mindre udviklingsprojekter som brønde, risbanker, broer, vandkanaler og veje. **Se [www.adda.dk](http://www.adda.dk)***

## Bliv medlem af ADDA NU!

Som medlem bidrager du til, at fattige bønder i Asien og Afrika forbedrer deres livsvilkår gennem ADDA's projekter gennem ADDA's motto: „Hjælp til Selvhjælp“. Du får tilsendt to udgaver årligt af ADDA's medlemsblad News & Views, som du sidder med i hånden lige nu.

## Flyttet?

Hvis du flytter, får ny e-mail eller telefonnummer, så husk at give os besked enten via mail, [adda@adda.dk](mailto:adda@adda.dk).

Desuden kan du følge med i vores mange projekter ved at tilmelde dig ADDA's nyhedsmail og følge med på vores hjemmeside og på Facebook. Tilmeld dig via [www.adda.dk](http://www.adda.dk).

## Årligt medlemskontingent:

Alm. ....	100 kr.
Familie .....	150 kr.
Firma .....	500 kr.
Stud. og pens. ....	50 kr.

## Husk at betale!

Har du/I husket at betale medlemskontingent for 2020? Har du ved en forglemelse ikke betalt dit medlemsbidrag, eller er du i tvivl, så kontakt venligst sekretariatet på [adda@adda.dk](mailto:adda@adda.dk). Reg. nr. 9324, konto nr. 3245623703 eller mobilepay nr. 70636 – husk at angive navn.